

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr.,
an 9 fr., an
4 fr. 50 ctm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”

in
Blaj.

Foie bisericească-politică.

Anul XVII.

Blaj, 2 Noemvrie 1907.

Numărul 43.

Greco-catolicii români din Budapesta.

(P.) Cetitorii-noștri își vor aduce aminte, că în Budapesta de vre-o câțiva ani s'a înființat o parohie greco-catolică ruteană. Orașul a primit patronatul și ca patron a ales de paroh pe Melles Emil.

Parohul acesta când și-a ocupat postul a început a-și arogă drepturi iurisdicționali și asupra românilor greco-catolici — cari nu puteau a-l privi pe dânsul de paroh fiind dânsul — rutean.

În înțelesul strict al cuvântului a început a vexă pe românii de aici și a fost în toate privințele atât de agresiv, încât a făcut vizite la românii de aici — cari l-au primit cu toată onoarea, dar în totdeauna i-au declarat, că pe dânsul nu-l privesc de paroh.

Trebile acestea au ajuns și la urechile episcopilor noștri. Mulți dintre parohieni s'au plâns în contra lui Melles. Episcopii voind pace au întreprins în cauza aceasta mai înainte la primatul Ungariei — carele s'a convins prin argumentele episcopilor noștri, că noi anume din multe cauze nu putem considera pe Melles de paroh. Primatul mai înainte l-a făcut atent cu vorbe frumoase pe Melles, dar toate au fost înzădar, căci el și pe mai departe s'a considerat pe sine de parohul greco-catolicilor români din Budapesta.

Primatul la întreprinderea Ilustrității Sale Domnului Episcop al Lugojului Vasile Hossu a întrebat pe părintele Papa dela Roma și l-a rugat, ca dânsul să decidă în cauza aceasta. Papa a decis conform dorinței episcopilor noștri — iar acum Roma locuta, **causa finita.**

Ca să se știe ne ținem de datoria a publică rezoluțiunea congregațiunii de Propaganda Fide în cauza aceasta.

Dum dubium oriretur, utrum catholici rumeni subiecti sint parochiae graeci ritus Budapestini erectae in hac causa quaestionem Congregationi de Propaganda fide dirimendam proposui. Dicta Congregatio sequentem dedit resolutionem:

Emme ac Rme Domine mi Obsme.

Litteris diei 20 Julii vertentis anni Eminentia Tua exponebat dissentiones exoriri inter catholicos ruthenos et rumenos Budapestini commorantes, eo quod parochus ruthenus Ecclesiae recenter ibidem erectae pro fidelibus graeci ritus, iurisdictionem sibi vindicare praesumit in catholicos, rumenos et ex adverso catholici rumeni nolunt eidem subiacere, eo quod, praeter alias causas, in Ecclesia parochiali graeci ritus S. Liturgia lingua slavica celebratur. Quapropter „ut litibus „finis imponatur et relatio rumenorum ad „parochiam graeci ritus Budapestinensem „ordinetur,“ haec duo dubia Em. Tua enucleanda proponebat.

1. „An iurisdictioni parochiae graeci ritus Budapestini erectae subiacentur „etiam catholici rumeni, ibidem commorantes.“

2. „An concedi possit catholicis rumeni „ritus, ut existente parochia graeci ritus, „more latinorum sacramentis utantur, et „catecheses a latinis sacerdotibus traditas „frequentent.“

Ratio dubitandi in hoc sita est, quod „nempe in decreto erectionis parochiae „nulla distinctio fiat inter ruthenos et rumenos, sed sermo sit generatim de fidelibus „catholicis graeci ritus.“ Attamen Em. Tua animadvertit erectionem parochiae postulatam fuisse unice a catholicis rutheni ritus; et revera ex actis hujus S. Congnis constat tunc temporis agitatam fuisse quaestionem „de erigenda parochia pro fidelibus ruthenis“ et dubium propositum utrum fideles rutheni Budapestinenses pertinerent ad iurisdictionem Ordinarii Strigoniensis, an potius Ordinarii Rutheni Munkacsensis. Cum itaque de fidelibus ruthenis sermo fuerit, in hoc sensu profecto intelligenda sunt verba quae leguntur in literis Secretariae Status, quibus Em. Tuae tribuebatur iurisdictione super fideles catholicos graeci ritus Budapestini commorantes. Hinc fideles rumeni, utpote alterius ritus, non subiacentur iurisdictioni parochi Rutheni Ecclesiae Graecae Budapestinensis.

Patet itaque ex hoc etiam responsio ad 2-m dubium, quod mirum, nisi adsit alius presbyter rumenus ab Em. Tua deputatus ad parochialia pro rumenis, tenentur catholicis hujus ritus sacramenta recipere in ritu latino, in Ecclesiis latinorum, ac cate-

cheses traditas a latinis parochis, in quorum districtu habitant, frequentare.

Interim, omni cum obsequio, manus humillime deosculor.

Eminentiae Tuae humilimus, obsquimus servus verus Fr. H. M. Card. Gotti Praef. Hieronymus Rolei Secretarius.

Din acestea să vede acum, că românii din Budapesta sunt pentru totdeauna scoși de sub iurisdicțiunea, de carea visă dl Melles și despre care și primatul zice că Melles „iurisdictionem sibi vindicare praesumit in catholicos rumenos.“

În cazuri de lipsă românii noștri din Budapesta pot cere îngăduință dela plebanul romano-catolic a celui cerc unde locuesc, ca profesorul de liturgie din seminarul central Dr. Iosif Siegescu să le facă slujbele de lipsă — și știm că dl profesor, considerând că până acum nu avem acolo paroh, bucuros stă la dispozițiunea tuturor credincioșilor noștri.

Cu bucurie trebuie să salutăm grija părintască a episcopilor noștri, din care putem vedea, că ochii lor în tot locul privesc, unde lipsă este de ajutor. Credincioșii din Budapesta vor avea de bunăseamă o mângâiere mare sufletească.

Ilustritatea Sa Dnul Episcop Vasile Hossu, când a întreprins în numele episcopilor noștri la primatul, așa a concentrat argumentele noastre, încât atât primatul cât și părintele Papa dela Roma le-au primit și conform dorinței episcopului Hossu, au hotărât.

Ne închinăm înțelepciunii arhierului atât de înțelept și iubitor de oameni.

Mișcarea pornită contra duelului în Germania. Liga germană contra duelului și-a ținut adunarea generală din anul curent în München la 13 l. c. Între vorbitori notăm pe procurorul Rumpf și profesorul universitar de Amira. Rumpf declară, că societatea contra ligei primește bucuros în sinul său pe toți aceia, cari sunt în principiu contra

duelului. Liga nu e o societate confesională, nici n'are colorit politic, scopul ei e cât se poate de nobil: să deie un sprijin social oamenilor, cari sunt contrari duelului.

Profesorul de Amira vorbește despre punctele de vedere a pornirii contra duelului. Liga urmează un scop mai înalt, ea vrea să apere onoarea, nu numai să lupte contra duelului. Atât din punct de vedere moral cât și penal duelul nu e mijloc acomodat pentru apărarea onoarei. Pe baza acestui principiu pretinde liga, ca în cazurile vătămării de onoare, să fie aleși arbitrii pentru judecarea cauzelor.

Din Țaratul moscălesc. Supușii Țarului nu s'au bucurat prea lung timp de toleranța religioasă, ce le fusese îngăduită. Reacțiunea violentă din ultimele zile ne face să pierdem orice nădejde pentru ameliorarea relațiilor între regimul țaratului și între Vatican, pentru o activitate mai slobodă a Episcopilor catolici, în fine pentru dezvoltarea religioasă a oamenilor de bine de acolo.

Drept pradă a tendințelor rusoficătoare a căzut de astădată prea meritatul bărbat, Ropp, episcopul din Wilno. El a arătat fâțiș, că nu prieste politicii moscălești față cu biserica catolică. De aceea un așa zis „Ukaz“ al Țarului îi oprise exercitarea ori cărei funcțiuni episcopicești. În urmă Prea demnul Episcop fu silit să părăsească scaunul episcopal, iar guvernul moscălesc îi șterse penziunea anuală de aproape 6000 de ruble, însărcinându-se numai cu obligațiunea de a-i da 100 ruble lunar pentru întreținere.

Se știe ce activitate dezvoltase Episcopul Ropp nu numai pentru a susține nevătmăta religiuena catolică printre popor, dar mai mult încă pentru a ridica progresul științific și ascetic în Clerul diecezei sale, după modelul clerului din apus. Acest zel neînfricoșat nu venia la îndemână guvernului moscălesc, celui deprins de a trata pe supușii săi cu biciul și de a împiedeca orice relațiune bisericească cu Roma, ba chiar orice dezvoltare, cum o înțelegem noi în zilele noastre. Rusificarea polonilor, a preoților latini și a clericilor din Seminare latine, iată idealul spre care tindea reacțiunea guvernului cu orice preț: iar activitatea preoților, mai ales pe tereunul social, inconstințarea poporului și avântul cultural în cler și în popor, acestea înfricoșează mai tare clica administrativă, decât un al doilea războiu cu japonezii. Și tocmai Episcopul Ropp stăruia pentru un nou avânt cultural și religios în cler și în popor. Hinc ilae irae!

Guvernul voia să-l înlătoreze din Wilno, oferindu-i scaunul episcopal din Kielce și apoi cel din Plock. Dar acest Păstor zălos bănuind, ce-l așteaptă refuzase propunerea. În urmă Guvernul voia să înființeze o nouă dieceză în provinciile orientale din imperiu — prin Siberia, — propunând această nouă misiune tot Episcopului Ropp. În zădar! Șiretlicurile moscălești s'au dat de gol.

Atunci n'a rămas decât o singură alternativă sau de a închide pe episcopul cel înlăturat în vre-unul din orașele cele mari ale imperiului, sau de a-i transmite un pasaport pentru străinătate, spre a-l surguni din imperiu.

Acum vre-o două săptămâni primise general-gubernatorul din Wilno-Kowno-Gru-

elziensk, Krzywickij, o instrucțiune definitivă, cum să îndrumeze înlăturarea zelosului Arhipăstor din Wilno, celui „imposibil și nedesuferit“, cum se exprimase însuși Stotypin. La 17 Oct. st. n. primise însuși Episcopul Ropp o invitațiune oficială, ținută într'un stil imperios, spre a se prezintă în ziua de 19 Oct. la Petersburg, sub cuvânt de a depune înaintea dlui ministru de interne niște declarațiuni „în afacerile oficiului său.“

Deci se va decide acuma ultimatul. Arhipăstorul întrerupse vizita canonică a eparhiei, și aranjase numai cu multă ordine afacerile personale. Apoi, fără să știe publicul, a plecat din Wilno la Petersburg: probabil pentru a nu se mai întoarce niciodată. Câțiva agenți ai poliției îl însoțiau pe drum.

Administrațiunea diecezei o luase în mână Prelatul Radziminiski-Fraczkiewicz, un bătrân cărunț și un caracter slab și sficioș. De aceea nici nu-i încredințase Episcopul Ropp altă putere, decât cea în spiritualibus. Toate comunicările oficiale ale guvernului, translațiunea preoților etc. trebuie să rămână neîntocmite, până la reîntoarcerea Msgrului Ropp sau la venirea unui episcop nou. Ușor ne putem închipui, ce stare tristă va urma de curând în această dieceză orfană.

Tocmai acuma, spre adevărea tuturor celor spuse, ne vine știrea din Petersburg, că guvernul de acolo vrea să înlocuiască pe Episcopul Ropp cu devotatul și simpaticul Karás din Zytomierz. Dar nevrând legalul Păstor să renunțe, treaba toată va fi prezentată Vaticanului. Știm însă, că Card. Merry del Val este protectorul pronunțat al Episcopului Ropp, căruia tocmai acuma i-a fost prezentat decretul de exilare.

P. M. Constantin.

Stipendiștii arhidiecezani.

Comunicăm în următoarele conspectul stipendiștilor pe an. scol. 1907—8 din fondurile administrate acasă. Mai târziu sperăm să publicăm și pe cei împărțâșiți din fondurile administrate la stat.

I. Fundațiunea „Șuluțană.“

1. Nic. Agărbicean med. an. II., Graz	800
2. Iuniu Brut Docolin „ „ „ Viena	800
3. Traian Denghel jur. an. I., B-Pesta	800
4. Ștefan Pop, filosof an. II., B-Pesta	800
5. Alex. Dobrescu med. an. V., B-Pesta	600
6. Valeriu Suci, rig. jur. an. I., Cluj	400
7. Eugen Tătar rig. jur. an. I., Cluj	400
8. Tertulian Mihali rig. jur. an. I., Cluj	400
9. Romul Moldovan, jur. an. II., Cluj	400
10. Emil Folea, jur. an. II., Cluj	400
11. Enea Muntean, jur. an. II., Cluj	400
12. Ioan Codrea, gim. cl. VIII., Blaj	200
13. Emil Tobias, gim. cl. VIII., Sibiu	200
14. Liviu Ilea, gim. cl. VII., Blaj	200
15. Ioan Crețiu, gim. cl. VIII., Sibiu	200
16. Ioachim Popoviciu, gim. cl. VII., Blaj	200
17. Ioan Sărb, gim. cl. VI., Blaj	200
18. Augustin Popa, gim. cl. III., Blaj	120
19. Andreiu Murășian, gim. cl. VII., Blaj	120
20. Virgil Ungurean, gim. cl. VI., Blaj	120
21. Ioan Mărginean, gim. cl. V., Ibașfalău	120
22. Flaviu St. Șuluțu, gim. cl. III., Blaj	120
23. Vasiliu Neagu, gim. cl. IV., Gherla	120

24. Radu Sept. Albini, cl. III, lic. Buc. 120
25. Octavianu Modorcea, gim. cl. V., Blaj 120

II. Fundațiunea „Papfalvi.“

26. Vasiliu Dancu gim. cl. VIII., Blaj 240

III. Fundațiunea „Tordai.“

27. Iuliu German, tehnic an. I., B-Pesta 200

IV. Fundațiunea „Dănuț.“

28. Ioan Tibil voluntar Triezt (Austria) jur. abs. B-Pesta 600
29. Augustin Fintea, rig. jur. an. I., Cluj 600
30. George Hetco, filosof an. I., Cluj 600
31. Vili G. Nystor, gim. cl. V., Baia mare 600
32. Egon Papp Szil. gim. cl. IV., Uj-Pest 600

V. Fundațiunea „L. Baldi.“

33. T. Colța, gim. cl. VII I., M.-Oșorheiu 200
34. Ioan Crișan gim. cl. VII., Blaj 200
35. A. Victor Pop, gim. cl. II., Oradea-m. 200
36. Augustin Podoabă, gim. cl. VIII., Blaj 200

VI. Fundațiunea „I. F. Negruț.“

37. N. F. Negruț, filosof an. III. B-Pesta 160
38. Emil F. Negruț, jur. an. II. Cluj 120
39. Alex. F. Negruț gim. cl., I. Gherla 120

VII. Fundațiunea „I. P. Bota“

40. George Dănilă, gim. cl. VIII., Blaj 120

VIII. Fund. Vancea „Cassa arhidiecezană“

41. Victor Vancea jur. an. I. B-Pesta 600
42. Ovidiu Hulea, gim. cl. V., Blaj 200
43. Ovidiu Radeș, gim. cl. II., Blaj 200
44. Ioan Hancu, ped. curs IV., Blaj 120
45. Teodor Badu, ped. curs IV., Blaj 120
46. Victor Băcilă, ped. curs IV., Blaj 120
47. Mihail Pop, ped. curs III., Blaj 120
48. Camila Pop, I., curs suplem Sibiu 300
49. Eugenia Pop, cl. III., elem. Blaj 200

IX. Fundațiunea „Ios. Tarța.“

50. Oct. Recean, cl. III., com. Brașov 140

X. Fundațiunea „Andrei P. Liviu.“

51. Emil Felderean gim. cl. IV. Blaj 180

XI. Fundațiunea „Alex. Micu.“

52. Alex. Chis Micu, gim. cl. I. A.-Iulia 190
53. A. Stanciu elev. curs II., com. Lipova 190

XII. Fundațiunea „Tim. Cipariu.“

54. Eugen Ciungan, gim. cl. V. Blaj 200
55. Ioan Roșu, gim. cl. VI. Blaj 100
56. Vasile Desmicean, gim. cl. IV., Blaj 100
57. Alex. Câmpean, gim. cl. III., Blaj 100
58. Mateiu Cipariu, gim. cl. I., Blaj 100

XIII. Fundațiunea „Br. Ursu.“

59. Clemente Pandrea, gim. cl. VII., Blaj 200
60. Ioan Olariu, gim. cl. VII., Blaj 200
61. Nicolau Popa, gim. cl. III., Blaj 200
62. Ludovic Muntean, gim. cl. III., Blaj 200
63. Ovidiu Fulicea, gim. cl. II., Blaj 200
64. Alexandru Dopp, gim. cl. II., Blaj 200
65. George Miltea, gim. cl. I., Blaj 200
66. Otilia Pop, cl. IV., civ., Blaj 200
67. Eugenia Bunea cl. II., civ., Blaj 200
68. Corona Saturn cl. I. civ., Blaj 200

XIV. Fundațiunea „Elia Vlassa.“

69. C. Rössler gim. cl. VI. M.-Osiorheiu 350

XV. Fundațiunea „Alex. Filip.“

70. Ioan Duvlea, I., academie com. Cluj 200
71. Emil Chețian, gim. cl. V., Blaj 200
72. Traian Pop, gim. cl. II. Gherla 200

XVI. Fundațiunea „Vasile Rațiu.”

73. Niculau Crețu, gim. cl. VII., Blaj 200
74. Alexandru Oltean, gim. cl. VI., Blaj 200

XVII. Fundațiunea „I. V. Rusu.”

75. Corneliu Togan gim. cl. VII. Sibiu 160
76. Laurențiu Rusu gim. cl. VII. Gherla 160

XVIII. Fundațiunea „Alutan.”

77. Emil Murășan rig. jur. an I., Cluj 120
78. Ioan Iuga, jur. an. III., Cluj 120
79. M. Majorean, gim. cl. VII. Năsăud 120
80. L. Sima (Șumal) gim. cl. VI. Beiuș 120
81. Virgil Baci, gim. cl. V., Blaj 120
82. Aurel Butean, gim. cl. IV., Gherla 120
83. Valeriu Baci, gim. cl. III. Bistrița 120
84. Rem. V. Radeș, gim. cl. I. Blaj. 120
85. L. Sima (Coșeu), cl. VII. Beiuș 80
86. V. D. Cernea, gimn. cl. III. Făgăraș 80

XIX. Fundațiunea „Chirilă.”

87. George Borșan, gimn. cl. VIII., Blaj 55
88. Ioan Alesandru, gimn. cl. VIII., Blaj 55
89. Vasile Bărbat, gimn. cl. VII., Blaj 55
90. Aurel Comșa, gimn. cl. VII., Blaj 55
91. Alexandru Voicu, gimn. cl. II., Blaj 55
92. Ioan Raica, gimn. cl. I. A-Iulia 55
93. Traian Gruia, III. elem. Blaj 55
94. George Spinean, IV. elem. Blaj 55
95. Ioan Morariu, III. elem. Aiud 55
96. Eugeniu Morariu, I. elem. Aiud 55

XX. Fundațiunea „D. Cutean.”

97. Ariton Pescar, gimn. cl. V. Blaj 34

XXI. Fundațiunea „P. Moldovan.”

98. Ioan Moldovan, ped. curs. III. Blaj 100
99. Vasiliu Spinean, IV. elem. Blaj. 100

XXII. Fundațiunea „Alexiu Bidian.”

100. Alexiu Bidian, stud. cl. VIII. Blaj 360
101. Auxentiu Bidian, stud. cl. VI. Blaj 360
102. Vasile Bidian, stud. cl. V. Blaj 360
103. Mihail Bidian, stud. cl. IV. Blaj 360

XXIII. Fundațiunea P. Cav. Joannette.

104. Nic. C. Ponoreanul, gimn. IV. Blaj 200
105. Nicodim Nicola, gimn. cl. IV. Brad 200
106. L. C. Ponoreanul III. reală Abrud 200

XXIV. Fondul Internatului de fete.

107. Augusta Nicoară, cl. IV. civ., Blaj 100
108. Livia Laurențiu, cl. IV. civ., Blaj 100
109. Otilia Blaga, cl. III. civ., Blaj 100
110. Georgina Nicoară, cl. II. civ., Blaj 100
111. Silvia Pop, cl. II. civ., Blaj 100
112. Valeria Rusu, cl. III. civ., Blaj 100
113. Eufemia Papiu cl. II. civ., Blaj 100
114. Letiția Candrea, cl. I. civ., Blaj 100

XXV. Fondul Internatului de băieți.

115. Nic. Vescan, stud. cl. VIII. Blaj 200
116. Zaharie Pop, stud. cl. V. Blaj 200
117. Traian Migia, stud. cl. V., Blaj 200
118. Eugeniu, Crișan, stud. cl. V., Blaj 200
119. Victor Marian, stud. cl. II., Blaj 200

Adunarea generală**a reuniunii învățătorilor arhidiecezani.**

— raport special. —

În 29 l. c. s'a ținut adunarea din ăstă a reuniunii învățătorilor din arhidieceză. Cu o zi mai înainte s'au ținut ședințele comitetului central luând la aceste parte și cei mai mulți delegați din provincie.

Ședințele adunării, au fost conduse de prezidentul Reuniunii, canonicul George Muntean. Numărul membrilor și delegaților prezenți s'a urcat peste 70—80. Ca onorații adunarea a putut saluta pe canonicul Gavrilă Pop, protopopul Lita, câțiva profesori dela teologie și gimnaz și pe Iulliu Bárdosy insp. reg. de școale în penziune. Clericii din seminar încă au fost de față la o parte a ședințelor, pe cum și corpul didactic dela școala de fete din loc.

În cuvântarea de deschidere, prezidentul a reflectat la noua situație creată școalelor noastre prin legea Apponyană, insistând pentru susținerea cu tot prețul și pe mai departe a școalelor, și aceasta atât în interesul poporului și al bisericii noastre, cât și în interesul binepriceput al învățătorilor dela școalele noastre.

Din bogatul raport al secretarului relevez numărul frumos de membri ai reuniunii: peste 90 fundatori și 556 ordinari. Preoții încă sunt destul de frumos reprezentați în numărul acesta. Cei mai mulți dintre membrii fundatori li are despărțământul Făgărașului (20), care pare și în alte privințe cel dintâiu între despărțământele reuniunii. Ici colo — din raportul despre activitatea singuraticelor despărțăminte, — se vede o nepăsare neîndreptățită față de înaintarea scopurilor Reuniunii: lipsesc chiar și câteva rapoarte anuale, cari nu s'au trimis încă biroului central, și sunt încă o mulțime de taxe restante, ce nu au intrat încă la cassarul central.

Și mai mare este însă nepăsarea față de organul Reuniunii „Foaia Școlastică,” care are încă de încassat în prețul abonamentului suma de peste 10,000 coroane. Bine înțeles că această restanță — pentru a cărei încassare s'a îndrumat biroul central a lua măsurile de lipsă, demoralizează și apasă greu și asupra dispoziției comitetului redacțional. Când grozăvia asta de restanță s'ar încassă, de sigur redacția ar putea să ridice și mai mult nivelul intelectual al revistei, și ar trebui ca învățătorimea noastră să și facă o cestiune de ambiție — întru a contribui — prin achitarea regulată a abonamentelor — atâta ar fi de ajuns — la susținerea și înălțarea unicei foi pedagogice ce a rămas învățătorimei noastre.

De sigur că comitetul redacțional, cu oamenii din cari se compune și cu angajarea de colaboratori pricepuți, pe cari e o necesitate a-i și honoră din când în când — în acel caz ar putea să ne deie o foaie pedagogică, carea să rivalizeze cu celea ale străinilor. Așa însă par'că și redacției îi lipsește încrederea de sine recerută, știind risicul la care se espune prin lipsa intrării la cassă a abonamentelor. Susținerea organului până acuma a fost cu puțință numai cu ajutorul material al fondului general al Reuniunii, din care s'a jertfit pentru susținerea lui suma de peste 7000 coroane.

Am dori ca la proxima adunare să putem arzi vești mai bune, în privința acestor lucruri.

Din raportul despre bibliotecă relevăm că numărul cărților din bibliotecile singuraticelor despărțăminte, la olaltă se urcă la 3000. Bibliotecarului central i-s'a dat îndemnisarea să cumpere cărți de pedagogie, mai ales pentru biblioteca centrală.

S'au decernat în ședința primă trei premii pentru teme puse la concurs. Cel dintâiu premiu de 60 coroane l-a dobândit a treia oară, inv. dirig. din Vad (Făgăraș) Octavian Pop, cu lucrarea: „Școala în serviciul economiei și industriei,” al doilea de 50 cor., l-a dobândit învățătorul din Mediaș, Isidor Dop, pentru lucrarea: „Cum s'ar putea prevedea școlarii miseri cu îmbrăcăminte,” al treilea iarăși — de 50 cor. pus de Esc. Sa Mitropolitul pentru lucrarea: „Cum și-ar putea îmbunătăți cantor-învățătorii starea materială, prin lucrarea mai rațională a pămantului computat în salariu,” deși nu a exhaustat tocmai deplin tema, s'a dat tot lui Isidor Dop.

Esc. Sa Mitropolitul căruia o delegație din sinul învățătorilor, i-a prezentat omagiile reuniunii și bucuria din incidentul reînșănătoșerii Sale, remițând adunării binecuvântarea sa, a pus și de astădată la dispoziția comitetului central suma de 100 cor. ca premii pentru două operate de natură pedagogică, și economică.

Dintre rezoluțiunile adunării mai amintesc: dorința ce se va arăta Preaven. Consistor din partea învățătorilor, ca salariile lor să se mărească cât s'ar putea mai îngrabă la minimul statorit de legea lui Apponyi. O dorință firească, pe carea Preav. Consistor va cercă de sigur să o impace și cu interesele mai înalte ale Bisericii și ale poporului nostru.

Inchieră zilei de adunare a făcut-o producțiunea destul de bine succasă, aranjată de societatea de lectură a elevilor dela școala pedagogică a cărei prezident e elevul Nicolae Boieriu, iar conducătorul corului, elevul Hurducaci.

Rip.—Rap.

CORESPONDINTE.**Din America.**

Cleveland O. 10 Oct. 1907.

În tot răul este un bine! Așa și acuma! Timpul care nu e permis a-l petrece afară din patul durerii, unde m-a doborât osteoneala cea mare, îl folosesc pentru a Vă scrie unele noutăți despre cele ce să petrec în depărtata America!

Ce lucru măreț a fi preot peste toată America! Intocmai ca și cum ar fi ca să ai îngrijirea alor treizeci de mii de credincioși împrăstiați în toată Europa! Oh ce lucru frumos! Ce bine! Acurat ca și cum ai face o gaură în apă! Ba e mai fără spor!

Nu am putere a mă ocupa cu descrierea prea amănunțită a tuturor ce s'au petrecut în restimpul acestor doi ani decând Provedința dumnezească, a dispus să plec în America! Trebuie să am liniște desăvârșită, și totuși nici aceia nu o pot avea.

Eu am arătat auctorităților noastre bisericesti toate lipsurile poporului nostru, le-am

expus deamănuntul locurile, centrele noastre, numărul lor, veniturile fiecăruia, cu un cuvânt am făcut tot ce am putut.

Anul prim am umblat din oraș în oraș, am făcut conscrieri, am adunat poporul, s'a constituit cum s'a putut mai bine. În senate și comunități. Pe pusele și dealurile Americii am umblat nopți întregi și mă mir că neputința ce acuma m-a cuprins, nu m-a cuprins mai de mult! Fie însă și aceasta pentru mărirea lui Dumnezeu!

Oboseala nu o socot, lipsurile ce am îndurat, nu le amintesc, căci nu e frumos, dar la urmă, poporul acesta din America are și el oare care drept ca de el să se îngrijească conducătorii, căroră îndurarea și mila cerului le-a pus în mână cărjea vlădicească! Căci dacă multe și multe biserici dincolo de ocean au avut darul de a fi reparate, cui e a să mulțămi? Dacă în multe sate azi răsună melodios clopotele mari, oare cine le-a dărui? Dacă sunt cruci frumoase, ridicate înaintea bisericilor și la răspântiele drumurilor oare a cui dar sunt? Și acest popor când cere un preot, când el să organizează, pentru ce să desprețuie glasul lui?

Dacă el să demoralizează lăsat în prada și libertatea poftelor sale cui e a să împuțată? Și acest popor vrednic de o soartă mai bună în loc să fie ca o falangă puternică de unde și biserica și neamul să aibă o fală, ajunge-va să fie rușinea Americii, și stricăciunea celor deacasă, cui e a să mulțămi? Dați D-Voastre răspuns! Eu am scris, am făcut tot ce am putut! Și amintesc nu pentru laudă ci la urmă văd a fi silă să spun: că pentru biserica și neamul meu mi-am jertfit tot, tot ce am putut agonisi, și au fost zile când nu am avut zece cruceri să-mi cumpăr un pocal de lapte! Mânc-am odată pe zi numai să pot face bine!

Aceste jertfe au fost de lipsă la început! Dar alții nu au să le petreacă! A fost greu a sparge ghiata, dar azi e mai ușor. După exemplul din Cleveland s'au organizat și celelalte parohii. Să înțelege că după amânare de ani de zile, preotului care vine nu va fi așa ușor ca și cum i-ar fi fost când ar fi fost trimis după înștiințarea dată de mine. Dar încă nu e târziu, într'o lună să mai poate repara greșala și nepăsarea! Ce va urmă după acest restimp, o să vedeți! Eu m-am expus destul, am jertfit tot ce am avut bunuri lumești, am jertfit și sănătatea, mai mult nu am ce jerfi!

Preoți tineri, cu voie de lucru, sunt și pe la noi. Nu au să se teamă că vor muri de foame, nu! Numai să nu vină cu cugetul că abia ce pun piciorul în America, să ajungă milionari! Apoi să-și aibă înaintea ochilor: În America numai acela are drept la traiu și plată, cine muncește! Fără muncă aici nu poți trăi, parohia are lipsă de îngrijirea continuă și fără răgaș a preotului! Una cer dela viitori preoți: Să nu respingă sfaturile ce le-ăș da, și preste tot: recere-se o bună înțelegere între noi! Cu iubirea frățască, cu organizarea noastră, făcută după chipul american, vom pune în uimire lumea!

Eu rog de nou Ven. Episcopatul al nostru, chiar în interesul binepriceput a dieceselor. Escel. Lor să esmită cât mai curând preoți: Dacă ar veni patru deodată nu ar fi mulți. Eu am indicat mai multe centre, dar sum sigur nu o să fiu fericit a avea atâta preoți câți sunt necesari. Ei bine: Mă rog, și cer

patru, ba ajung a zice numai unu; căci eu nu mai sum în stare a învinge cu greutățile mari!

În nădejde că voi fi fericit a saluta în mijlocul poporului preoți cu adevărată râvnă pentru tot ce este frumos și măret, ar trebui să închid aceasta epistolă. Este însă ceva și nou prin America, sau cel puțin va fi nou pentru mulți!

D-Voastră veți fi auzit despre certele ce se fac aici în America. Într'adevăr ție mai mare scârba când vezi cum nu este înaintea unora nici convingere, nici respect față de alții, nici rușine de a fi aflat mincinos!

Obrăznicia apoi e la culme când nu numai chestia confesională o tractează, ci chiar cea națională o împiedecă pe toate căile! Cei din Sibiu pot să se laude cu esmii lor! Eu nu știu ce și-au propus a ajunge preoții Balea și Scorobet, căci părintele Tat, om mai cuminte, nu voeste a face cauză comună cu cei doi campioni ai urei și certei! Ideie nu aveți unde duce patima! Acuse, certuri, întrigi în gradul cel mai vrednic de fi Fanarului. Efectul! În loc să strice cui doriau, ei pe ei să nimicesc! Treburile au ajuns până acolo, că un greco-catolic nu mai poate să fie în dragoste frățască cu un greco-oriental. De a-ți fi cetit foaia „America“ dela începutul ei a-ți rămânea scârbiți! greco-orientalii înșiși scârbiți de o așa procedură, au silit pe preotul Balea, redactorul „Americii“, să vină la o adunare și să deie seamă de cele ce a publicat. În adunarea aceasta preotul amintit a trebuit îndrumat la ordine în mai multe rânduri, căci prea ieșise din vâgășe, dar de geaba toate!

Poporul adunat spre a căuta să facă pace s'a depărtat scârbit, căci nici greco-orientalilor nu le-a plăcut ca Mitropolia din Blaj să fie acuzată ca una ce numai binele Românilor nu dorește, una, care numai operă diabolică săvârșește etc.

Văzând poporul gr-or. că preotul lor dorește și pe mai departe ceartă și zarvă s'au retras! au fost pasivi față de orice acțiune. Asta însă nu a fost destul! Atacuri și pe mai departe în contra unuia, ori altuia! Redactorul „Americii“, singur și părăsit de Români face cunoștința misionarilor anglicani! Sterge din fruntea foaiei: Organ al bisericii gr-or. și călătorește la New-York în mai multe rânduri. Dar nici acolo nu să dau bani numai așa! Trebuiau fapte. Faptele erau: Crucea societății Carpatina vândută de preotul Balea, căci e păgân cine să închină la chip cioplit, și când la propovăduirea și strigătul preotului Balea de jos cu el! afară cu el! nime nu cuteză a să atinge de sf. cruce, ca infuriat licitează crucea! Un credincios greco-oriental a dat pentru ea 25 cents. Și de atunci pe aici e vorba: Mă! dă ce să cade! numai popa Balea a vândut mai cu puțin pe Hristos! Iuda l-a vândut cu 30 arginți popa Balea cu un quoter! (25 cents).

Preotul Balea să reîntoarce din New-York, are bani, puțini însă, căci nici anglezii nu-s proști, abzice de parohia veche, înființează una nouă, așa că nu mai știă sârmanul popor de capul lui!

După acestea preotul Balea dorește de nou a fi preot în Cleveland. Poporeni îl mai rabdă, până când ne mai putând suferi îi spun: că ei nu mai au nimica cu el.

Aici nu amintesc vorbele de batjocură cu cuvintele cele mai sfinte dela prefacere,

nu insultele aduse persoanei mele, nu blâmturile ce le pronunța asupra poporului cu ocaziunile sărbătorilor solemne, nu așa isprăvi. D-Voastre o să mă întrebați pentru ce le amintesc eu acestea?

Răspund: Din cauza aceea că acasă tot aceea răspândesc uni domnii, că eu sum cauza rețelilor și a neînțelegerii ce domnește în America. Să vadă lumea și să judece! Eu am atâtea afaceri pe cap, de nu mai am timp a mă interesă de greco-orientali. Sum bun bucuros de pot împlini dorințele parohienilor mei, și în genere, a poporului greco-catolic!

Chestia confesională recere ca greco-catolicii să fie împiedecați a să organizeze, așa aveă preoți, și așa ca toată suflarea românească trebuie să fie greco-orientală dacă dorește să aibă diploma românismului! Dacă la o sărbare este invitat preotul greco-catolic, acolo feri doamne să meargă preot greco-oriental, iar sărbarea este tradare de neam! Cu toate că și preotul greco-oriental e invitat.

Așa dară veți crede, că va fi toată suflarea, acolo unde vor conduce laici ori preoți gr-or. și unde nu va fi preotul gr-cat.

Așa! De unde! Acolo, tot acei preoți vor adă scopuri secundare, de venituri etc. Adecă ruinare, dacă nu ești în stare a zidi.

Principiul meu care și în viața practică din America l-am observat este: fiecare trebuie să ne organizăm! De vor fi zece greco-catolici cari doresc a să organizeze, este rău a-i împiedecă, pe cum nu e permis a împiedecă pe greco-orientali dacă dorește a să organizeze, căci organizarea numai la bine duce, și treceri din silă, nu sunt bune nici nu au rezultatul dorit!

Dacă un greco-catolic vreă să apostatizeze nu-l pot împiedeca, el are să deie seamă de păcat, de un greco-oriental să reîntoarce la sinul maicei Roma, e bine venit! Dacă o face din convingere e bun, dacă din interes, mai bine să rămână cum s'a născut!

Unde va duce lupta aceasta, nu știu, dar sum convins că nu la bun sfârșit. Aici ne trebuie oameni cari să fie în stare a să ridica peste micile pasiuni, și dacă cineva nu este în stare a face aceea ce altul poate, să nu-l pismuiască, ci să nizuiască și el a înainta pe calea care lui i-o a croit providința!

Acuma că e actuală pentru noi venirea preoților greco-catolici Vă scriu unele, referitor la parohiile ce sunt a să ocupa și anume: Veniturile variază între 80—150 dolari, adică între 400—750 coroane lunar. Contract sau declarațiuni e imposibil a să face până nu e aici preotul, căci altcum este foarte aspră legea și este pedeapsa expulzării. Preoți pot fi însurați ori celibi, dar în unele locuri nu să primesc decât celibi! Pentru informațiuni a să adresă la Ven. Ord. Mitropolitan ori la Ven. Ord. din Lugoj. Apoi: nu pregătiri de săptămâni și luni, ca și cum a veni în America ar fi calea morții. În zece zile prin Bremen ori Cherburg în New-York! aici să declare că vine la amicul său din Cleveland O. care locuiește la Nr. 1367 W. 65 th. str. Cine dorește să vină, să plece imediat, căci după o lună, două, nu mai are ce căuta fiindcă poporul să prea disgustă de atâta așteptare, și a reorganiza e mai greu, ca a organiza și dacă întârzie venirea preoților, de ce să va întâmplă să nu se facă mie imputare.

Cine vine să-și aducă cât mai multă rufărie, veșminte, civil, canonic, cât mai multe, aici sunt scumpe (să le folosească acasă pe restimp de o vară). O reverandă ține zece ani! căci numai în biserică să folosește. Odăjdii va face bine să aducă, căci până să comandă aici, trece mult. O odajde colorată, una neagră.

Evanghelie, liturghier, orologier, octoih, Apostol, euhologiu, fiecare să aducă căci aici nu poți găsi.

Ce să mai zic! Multe, multe ar mai fi de scris dar nu e permis a stă mai mult în sus!

Trebue să închid epistola!

Dacă glasul unui biet muritor, zdrobit de munca grea mai are trecere înaintea Domnilor noștri, cărmuitori ai bisericii noastre, dacă este o interesare cât de cât pentru popor, preoți ori preot trebue să-l salut încă în luna aceasta în Cleveland.

Vă salut, stim. Dle și Vă mulțumesc de bunăvoință!

Dr. E. Lucaciu.

MAI NOU.

La Cernova parohul slovac Hlinka, suspendat de episcopul Párvy, a zidit cu multă osteneală o capela, carea eră să fie sfințită în 27 l. c. Poporul a cerut dela episcop, că dacă nu merge dânsul, să delege pe parohul suspendat Hlinka, care acum petrece în Moravia, să binecuvinte capela. Episcopul n'a ascultat dorința poporului, ci a trimis alt preot, cari cu pretore și jandarmi a voit să facă solemnă binecuvântarea bisericii, ori după cum spune domnul Andrássy, preoții, protopretorele și jandarmii s'au dus să spună, că în ziua aceea nu se va binecuvânta biserică. După cum zice Andrássy, poporul a atăcat trăsurile preoților, protopretorelui și a jandarmilor cu pietrii, măcar că nici unul dintre aceștia nu au putut arăta nici cea mai mică zgârietură, pe când din popor au pierit loviți dn gloanțele jandarmilor 14 inși, între cari femei și copii, și 23 se luptă cu moartea. A interpelat în camera ungară deputatul Beniczky un slovac din partidul poporal și naționalistul Hodja, dar a fost huițuit. — În camera deputaților austriacă toți deputații și-au exprimat indignarea față de protopretorele, jandarmi și sistemul de cărmuire, cari au produs măcelul dela Cernova.

Noutăți.

Știri Personale. Escelenția Sa Părintele Metropolit a sosit la reședință Sâmbătă în 26 c., însănoțat pre deplin. Intru mulți ani Dispunătorule sfințe!

Din Arhidieceză. Vasile Dancu din Tapu a fost numit de paroh al Șardului și Nădășelului unguresc. (Trc. Cluj) La Tapu (Trc. Blaj) a fost dispus de administrator parohial On. Ioan Mărginean, preot disponibil. Vasile Murășan, administratorul parohial al Hășmașului a fost numit de paroh al Budiului de câmpie (Trc. Ludoș).

Hymen. Prietinel nostru profesorul Dr. Ioan Rațiu, și-a serbat Dumineca trecută căsătoria cu dșoara Leontinu Măcelariu, din Miercurea. Dorim mirilor toată fericirea!

— Dr. Ioan Bianu cand. de avocat și Elisa Pozsnyay anunță serbarea cununiei lor, ce se va celebra în 10 Nov. n. în Biserica catedrală din Blaj.

— George Nicoură, cleric abs. și Veturia Rus, anunță serbarea cununiei lor, ce se va celebra Duminecă în 3 Noemvrie n. în biserica gr.-cat. din Micoșlaca.

Știri literare. Tinerul poet Corneliu Moldovanu a publicat zilele acestea în volum unele din cele mai frumoase poesii ale sale sub titlul „Flacări.” Le recomandăm cu căldură. De asemenea atragem atenția tinerimei asupra folositoarei reviste a dlui Iuliu Moisil: „Amicul tinerimei,” care apare în anul V în editura renumitului institut, Minerva. Programul acestei bune reviste e cuprins în cuvintele: cultură, morală iubire de neam, știință, muncă. Costă pe an 5 cor. și apare de două ori pe lună.

Vești bune. Primim următoarele șire, pe cari cu plăcere le publicăm: *Onorată Redacțiune!* Mă aflū în plăcută poziție a Vă comunică un fapt îmbucurător din comuna Tăuni. De vre-o două săptămâni bărbații fruntași din comuna amintită în frunte cu părintele local Dl Ioan Trif, au adus frumoasa hotărâre de a pune odată stavilă abuzurilor ce au răzbit a-și face cale în timpul din urmă, prin frecventarea prea deasă a cărcimelor. E prea cunoscut faptul, că celea mai multe păcate să săvârșesc, chiar în timpul când adevăratul creștin ar trebui să se ocupe cu lucruri bune și plăcute înaintea lui Dumnezeu și nu răsămându-se de mesele puturoase ale fâgădaielor. E prea trist și te cuprinde un fel de greață când te gândești, că nu numai bărbații ci chiar și femeile, cari au un rol atât de sublim în viața noastră națională încă să bălăcăresc ziua întreagă în crișmele satului alătura de bărbații lor. Bărbații destoinici însă incredințați cu conducerea comunei noastre, n'au așteptat oara a unsprezecea ci la timp s'au îngrijit de sanarea răului ce a început să bântuie comuna. Zis și făcut. Intru'o adunare comunală s'a adus hotărârea, ca toate trei cărcimele din sat să rămână închise de Sâmbătă seara, până Luni dimineța, tot astfel și în sărbători. Fost-au ele și alte păcate în aceasta comună, cari însă cu multă osteneală și abnegare de sine le-a cassat părintele local. Laudă deci să cuvine Tăunenilor și în special preotului local și judelui comunal, cari mai mult au obosit intru prosperarea acestei comune. Țin să amintesc la acest loc, că această comună până la finea seclului trecut eră comună fruntașe, dovadă bărbații de

școală ce s'au ridicat din mijlocul lor. Dăriile prea mari deoparte, de alta anii rai ce s'au perândat i-au zdruncinat puțin, dar n'au discursat ei s'au pus mai cu zor pe lucru și astăzi pot spune cu mândrie că Tăunenii înaintează pe calea progresului economic. Nădăduesc să ajungem departe cu acești oameni, cari din îndemn propriu au smuls răul din rădăcină și cred că o să pot încreștă în viitor numai lucruri bune despre dânsii. Ar fi îmbucurător, ca și alte comune să iea act dela frații lor din Tăuni, ca să nu mai întâlnim Dumineca și în sărbători oameni turmentați de alcool, cari neliniștesc tot satul cu gălăjia lor. *Gratiian.*

Călindarul național al „Foi Interesante din Orăștie, e o publicație foarte bine întocmită pentru popor, cu vădită tendință moralizatoare și națională. Are 42 ilustrații și felurite bucăți literare alese și potrivite. Se află de vânzare la toate librăriile, prețul 36 fil. plus porto.

Posta Redacțiunii.

Romșul. Am primit cu mulțumită și totdeauna publicăm cu plă-ere astfel de împărtășiri.

Ică. De ce un raport așa lung pentru a serie despre înființarea unei fusotiri întâmplată înainte cu luni?

M. M. Raportul DV. a întârziat așa de mult, de nu-l mai putem publica. Mai bine rapoarte scurte și la timp, decât lungi și la două luni. Regretăm.

P. Constantin. Mulțum te! Multe salutări dela toți!

P. G. Regretăm, dar nu publicăm recenzii, decât asupra scrierilor, cari ni se trimit. Iar cartea de cari ne scrii, nici n'am văzut-o măcar.

I. F. Ce-a fost superflu a trebuit să oitem ca să cruțăm spațul.

Pentru mamele însărcinate

nu există prietin mai bun ca *Emulsiunea Scott*. Dacă sunt chinuite de slăbiciuni și oboseli fizice atunci *Emulsiunea Scott* are un efect tot atât de miraculos pe cât e de indestulitor.

Dă puteri nouă și viață nouă.

Emulsiunea Scott par'că ar fi o beutură vrăjită. Dar și mai mare bucurie procură părinților când să naște copilul, căci să pot delectă în fața și formele lui sănătoase. Aceasta provine de acolo, că *Emulsiunea Scott* luată de mamă nutrește și copilul și-l întărește, cu un cuvânt asupra amândurora are efectul cel mai bun.

La târguirea *Emulsiunei* să fiți cu băgare de samă la marca *Scott* — pescarul cu știuca în spate.

Prețul unei sticle originale e 2 coroane 50 fileri.

— Se capătă în farmacii. —

(37) 6—12

Calendarul Unirii pe 1908.

Cuprinde pe lângă partea Calendaristică, Șematism și partea literară și noua lege școlară **Art. de lege XXVII din 1907 dimpreună cu Instrucția acestei legi.** — Costă 80 fil. plus 10 fil. porto.

Partea literară.

Credința, mintea și inima.

Biserica ne învață că credința trebuie să fie vie. După sfta Scriptură credința atunci e vie, când se manifestă în fapte bune. Însă ea să se poată manifesta credința în fapte bune, adică să fie vie, e de lipsă, ca omul să fie pătruns de ea, trebuie ca mintea să fie călăuzită și inima cărmuită de ea.

Spre a arăta că credința trebuie să fie călăuzul, conducătorul minții mă provoc la natură din cartea căreia poate ceti ori și cine. Și anume: dacă privim în jurul nostru vedem că toate lucrurile cari ne înconjură au conducător. Toate lucrurile existente is atât de neputincioase și mărginite, încât fără sprijinul lor împrumutat nu pot să subziste. Cele slabe is avizate la ajutorul celor mai tari, cele tari la a celor mai tari decât ele, și adeseori cele tari la a celor slabe. În acțiunea aceasta universală, în care toate ființele se ajută împrumutat, rolul de conducător îl au cele tari, conducând și determinând cercul de activitate a celor slabe. Acesta e un fapt și adevăr incontestabil, și să poate vede din raportul tuturor făpturilor. Mișcarea pământului atârână dela influința și puterea soarelui, căldura și lumina soarelui o conduce aerul, aerul să pune în mișcare prin vânturi, vântul e influențat de mări etc. La vegetale încă cele tari sprijinesc pe cele slabe, animalele cele tari apără pe cele mici ș. a.

Tot acelaș lucru îl vom observa și la om. Faptele noastre sunt conduse de instinct, și dorințe, iară conducătorul dorințelor e mintea. Singur numai ordinea asta corăspunde naturii și demnității omului. Dacă instinctul și dorințele noastre nu ascultă de porunca minții, faptele noastre vor fi neconstante, superficiale, fiindcă natura dorinții e neconstantă. Dacă instinctul, dorințele nu urmează calea croită de minte, atunci prin faptele noastre nu căutăm ceea ce e bun, nobil și drept, ci ceea ce e plăcut, delicios, fiindcă dorințele și instinctul tind spre deliciu. Da, ele tind spre deliciu, și nu caută, că oare țânta spre care tind nobilă ori mărsavă e, ci tind spre ea cu putere, și de aici provine că dorințele și instinctul fără frâu, orb, îl abat pe om adeseori de pe cale cea cinstită, morală, și-l răpesc în cloaca imoralității. Din cauza asta e de lipsă ca inima noastră împreună cu dorințele și instinctul ei să fie conduse de minte. Adevărul acesta ni-l arată și Dumnezeu prin cuvintele psalmistului când zice: „Dă-mi înțelegere Doamne și voi cercă căile tale“ Ps. 118.

Însă și mintea care e menită să conducă dorințele și instinctul inimei noastre are lipsă de un conducător sigur și infabil. Priceperea omului e o putere mare și covârșitoare, însă nu cea mai mare. Ea e încă neputincioasă, mărginită. Slăbiciunea și ființa ei mărginită nimic nu o vedește mai bine ca greșelile cele multe de cari nu e scutit nimeni aici pe pământ. Dacă am greși numai în lucrurile cele mari și grele, vedem însă că și în lucrurile cele mai simple, în lucrurile zilnice încă greșim adeseori. Unul și-a greșit cariera, altul dă creștere greșită

copiilor lui, al treilea i-și bate în pinteni norocul, altul nu-și cunoaște importanța chie-mării lui, unii să bagă în întreprinderi dăunătoare, alții prin trai necumpătat i-și nimicesc sănătatea etc.

Așadar cu toții greșim fiind conduși de minte, de aceea și ea are lipsă de un conducător sigur și infabil. Și oare cine ar fi conducătorul acela? La toată întâmplarea o ființă superioară omului. Fost-au și sunt și astăzi oameni de aceia cari zic: că omul nu are nici o lipsă de o ființă superioară. E drept, că omul nu poate trăi singur, fără sprijin, însă e de ajuns dacă îl ajută și sprijinesc semenii lui, iar de ființă superioară nu are lipsă. Cât de greșit și fără temei e aserțiunea aceasta să vede din cele zise mai la deal, că adică cu toții ne înșălăm și greșim așa de ușor. Dacă cu toții suntem supuși greșelilor, cum am putea să ne apărăm noi numai cu puterile noastre firești împotriva greșelilor? Orbul nu poate conduce pe cel fără vedere, că amândoi cad în prăpastie; cel neputincios nu poate sprijini pe cel fără putere, că ambii vor cădea.

Nu e adevărat dară că mintea omenescă n'ar avea lipsă de un conducător superior ei. Ea e debilă și neputincioasă, deci un conducător îi este neapărat de lipsă. Iar puterea, înțelepciunea asta superioară ei, numai înțelepciunea cea nemărginită poate fi, adică înțelepciunea dumnezeiască. Chiar și ingerii is slabi de a ne conduce fără a greși pe căile lumii acesteia, fiind și ei mărginiți. Singur numai Dumnezeu e în stare să ne conducă fără pedecă și greș prin chaosul lumii acesteia. Și Dumnezeu o și face asta. El ne conduce pe căile vieții acesteia prin lumina credinții. Credința e călăuzul infabil. Ea ne arată hotărât scopul nostru ultim și mijloacele de lipsă spre ajungerea lui. Ne arată că ce trebuie să facem în toate împrejurările vieții noastre. Ne arată ce pofteste Dumnezeu, binele societății și al nostru. Credința aduce în consonanță admirabilă faptele noastre cu legile omenesci.

Cine ascultă de graiul credinții, caracterul și cinstea aceluia rămân neatinse. Să poate că va greși în urmărirea scopurilor lui vremelnice, să poate că va suferi mult sub loviturile grele ale sortii, însă menirea vieții lui nici când nu o va greși. Credința îi dă în mână lumina cu care-și va lumina drumul spre scop, îl va înălbăta după o pierdere la muncă și lupta nouă. Și dacă toată lupta, toată zbuciumarea îi este zădarnică, încât gândește că și Dumnezeu l'a părăsit, atunci credința iară-și ridică glasul și-i zice: impacă-te cu soartea, abtâi dela propusul tău, și-te încrede în Dumnezeu. Asta e puterea credinții, asta o admirăm noi. Căci e lucru cunoscut, că încrederea în Dumnezeu e drumul cel mai sigur spre a ajunge la fericire, e chizeșia unui vitor mai strălucit.

Iată dar ce conducător bun e credința minții. Ne dă cunoștință de lume și înțelepciune. Cine ascultă de conducătorul ceres în acela credința este vie, și credința aceasta îi dă spirit de viață. Aceasta se vede și din sfânta Scriptură, unde în mai multe locuri

credința să numește: Lumina conducătoare a omului.

Deși e drept, că mintea e condusă de credință, credința devine elementul dătător de viață în fericirea omului, totuș ea credința să-și desvoalte deplina ei putere în om și astfel să producă fapte bune, e de lipsă ea și inima să fie cărmuită de ea.

Din cele espuse până aici să vede că mintea e aceea, carea dă directivă inimei, iar la rândul ei și ea e condusă de credință.

Inima omului e o lume mică, și ca atare imitează lumea cea mare. Și pe cum în lumea cea mare e o luptă continuă între elementele folositoare și dăunătoare tot asemenea e și în inima noastră între înclinările noastre cele bune și cele rele. Dumnezeu față de lupta aceasta continuă nu poate fi indiferent, fiind el bunătatea și sfințenia cea nemărginită. În lumea asta elementele cele dăunătoare și rele is în preponderanță, și dacă nu ar exista o mână atotputernică care să le pună stavilă, lumea nu ar putea subzista nici 24 ceasuri. Cine ne-ar putea spune că cine ține bolta cerească în văzduh ca să nu cadă peste noi, sau cine e acela care ține înălțuite mările ca să nu ne înghită valurile ei infuriate? Așadar pe cum cărmuește Dumnezeu lumea și nu lasă ca elementele cele infuriate ale naturii să o nimicească, tot așa guvernează și inima noastră. El e acela care pune frâu și nu lasă curs liber înclinărilor noastre rele. Dacă Dumnezeu n'ar face-o asta, atunci moralitatea nu ar mai exista pe sub soare, virtutea ar fi un ce necunoscut, căci oamenii dela natura lor închină mai mult spre rău de cât spre bine.

Dumnezeu cărmuește inima tot prin lege credinții. Credința ne arată plăcerile, indicând tot odată și măsura lor. Ridică părete despărțitor între plăcerile inocente și între desfrâu, abuz. Ea clasifică simțemintele; cele murdare le deschilnește de cele curate, normează contactul nostru cu lumea din afară, și prin asta pune bază decentii creștinești. Ne impune ca să cinstim virtuțile sociale; iubirea de dreptate, simplitatea, sinceritatea și nevinovăția. Cu un cuvânt credința pune hotar între virtute și păcat, între bine și rău.

Multora nu le place puterea asta cărmuitoare ce o deprinde Dumnezeu asupra inimei noastre prin legea credinții. Zic ei anume: Nimic și nimenea nu-i poate porunci inimei, că elementul ei e libertatea. Da, libertatea e însușirea cea mai măreață a neamului omenesc, însă ea nu e potrivnică lui Dumnezeu ci din potrivă. Liber e acela, care face binele ne fiind constrâns de nimenea ci îl face de aceea, fiindcă-l cunoaște de un ce bun. În asta consistă libertatea. Dacă omul nu ar abuza de libertate nu ar avea lipsă de puterea coercitivă a legilor dumnezeiești și omenesci. Însă fiindcă omul abuzează adeseori de ea, de aceea îi dă Dumnezeu legi.

Om simțește în inima sa înclinarea de a abuza la libertate, și chiar de aceea vede bine că are lipsă de o putere cărmuitoare. Fecioara sau tinerul acela care a căpătat frâu prea liber în tragedia-tineretă

mai apoi nu se va putea stăpâni, și va decădea total trupește și sufletește, iar fiind decăzut de bună samă nu va mulțami părinților lui pentru creșterea ce i-au dat-o, ci va lăcrăma și-și va deplânge soarta nefericită, și cu ochi plini de lacrimi va zice: Dacă ar fi fost o mână tare care să mă conducă în frageda-mi tinereță, acum n'ar trebui să îngrop viața-mi amărâtă și un viitor mult promițător. Iar soțul acela care nu a știut cruța averea moștenită, nu a știut păstra credința conjugală, ci a aruncat cu tină în cinstea familiei lui; dacă a ajuns la culmea nefericirii familiei lui, reprivind de acolo, inima i-să umple de amărăciune și să va tângui: O de ce nu mi-a pus cineva stavilă pornirilor mele, de ce nu m-ați oprit în ajunul căii mele, de ce m-ați lăsat să fug ca un nebun în perirea mea?

Acestea s'is numai două dintre multele exemple ce s'ar putea lua din viață. Inșă și acestea s'is de ajuns ca să ne arate că omul simte în inima lui aplicarea de a abuza de libertate, de unde ușor poate vedea și aceea, că înclinările încă au lipsă ca să fie cârmuite.

Așadar atunci când ne cârmuiește Dumnezeu inima prin legile credinții nu țintește în spre a ne nimici libertatea, ci nisuește între colo, încărâu ne străduim și noi, adevă ne ferește inima ca să nu abuzeze de libertate. Dacă omul va primi scutul acesta a libertății, dacă s'a lăsa să fie cârmuit de cârma blândă a legii credinții, atunci florile cele bine mirositoare a credinții vor înflori, și faptele cele frumoase ale virtuții familiari și sociali nu vor lipsi.

Din cele zise până aici să vede limpede că credința nu-și are baza numai în poruncile Dumnezeiești, ci și în lipsele noastre sufletești. Minteă noastră fiind debiliă dela natură are lipsă de conducerea credinții, iară inima fiind plină de înclinări rele, are lipsă de cârmuirea credinții. Așadar credința i-și are rădăcinile ei în natura noastră.

Din cauza asta e atât de frumoasă, atrăgătoare și sublimă credința. Mărimea și sublimitatea ei nu o cearcă omul căci pentru așa ceva omul nu e capabil, inșă vede bine că are lipsă de ea, și de aceea îi este atât de plăcută. De aici e, că înainte de ce ar fi fericit Dumnezeu omenimea cu credința creștină, lumea întregă să să ruga: Doamne trimete-ne o lege care să indetulească inima omenească întru toatr. Legea cea cu atâta dor așteptată oă avem, Dumnezeu a trimis-o din cer prin unul născut Fiul său. Nu restă altceva decât ca omenimea să o îmbrătoșeze cu toată căldura inimei ei, și să urmeze învățăturile ei.

După Dr. Ludovic Francicsky.

T. Branea.

Bibliografie.

A apărut:

Pentru a ridica moralul, tărâă fizică și bunăstarea poporului nostru, cele mai ușoare și mai îndămnatice mijloace le avem în cărțile bune, în cărțile cu învățături sănătoase. O astfel de carte este

„Alcoolismul“

de Dr. I. Marcu și Șt. Roșian

învățăturile căreia sădite în inima poporului, vor produce mult bine.

In mâna preotului cu chemarea, și a învățătorului cu inima, ea va fi izvor de povețe folositoare, lumină la flacăra căreia poporul va vedea prăpastia la care duce alcoolul, și prin urmare se va feri de el. Să află de vânzare la Librăria sem. și costă 1 cor. 10 fl.

Cantorul bisericesc, cuprinzând cântările dela vecernie, utrenie și liturgie pe opt glasuri, împreună cu rânduiala serviciului tuturor sărbătorilor și a tipicului bisericesc, aranjat de învățătorul George Bujigan. Prețul broșat 10 cor. pag. 444. Cartea aceasta ne fiind aprobată de superioritatea bisericescă, n'o putem recomanda cetitorilor noștri.

„Luceafărul.“ Nr. 19—20 cu următorul sumar: M. S. Rimniceanu „Profilie“ artistice. — V. Albu, Cântec (poezie). — I. Agârbiceanu Nepotrivit (novelă). — I. U. Soricu, Cântec (poezie). — G. Murna, Monumente antice din Roma: Forul lui Cezar. Forul lui August. Forul lui Vespasian și Nerva. Forul lui Traian. — I. U. Soricu, Floare târzie (poezie). — Virgil Caroiuan, Ursul, Leul și Râsul (poveste). — Nic. A. Berindei Petra. — Maria Cunțan, Departe (poezie). — I. U. Soricu, Liniște (poezie). — D. Nanu, Unei

logodnice (poezie). — Cronică: Literatura pentru tinerime. Grigorescu. Moravuri. Z. Bârsan și I. Agârbiceanu. Sărbările meseriașilor din Sibiu. Puterea întunerecului. La tribunal. Știri. Poșta redacției. Ilustrațiuni: Teiul lui Eminescu (din grădina Copaului — Iași). Interior de casă din Pianul de sus. Vederi din Roma: Forul roman.

„Sămănătorul“ Anul VI Nr. 42. cu următorul sumar: I. M-il, Björnsterne Björnson. — Adriana Gheorghiu-Buzoianu, Scrisoare (poezie). — Caton Theodorian, Aiurea (novelă, sfârșit). — G. Tutoveanu, Zi de vară (poezie). — M. Paleologu, Săptămâna dramatică: Matineurile. — E. Ciuchi, Cântec. I. Sc. și Gh. M. M. Cronică. — Al. Gh. Doinaru, Cronică veselă: Răspuns. Sonet. „Ai tu bilet de voce?“ Incheere.

DIN ZILELE LUI NERO, roman după Alexandru Dumas—Tatăl. Prețul 1 cor. + 10 fl. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminariaală din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
p. redacție rezponz.: Augustin Gruția.

(40) 2—10

De vânzare:

Un quant mai mare de altoi de viță clasa I-mă, altoiți în viță americană („Riparia portalis“) după metoda cea mai bună (altoirea forțată) în următoarele specii:

SOIURI PENTRU VIN:

Rizling italian (Olasz Rizling)	1000 buc. = 200 cor.
Șmighiră (Som, Furmint)	„ „ = 200 „
Moi (Mustos fehér)	„ „ = 200 „
Mestecați (Vegyes borfaj)	„ „ = 180 „
Galbini (Mézes fehér)	„ „ = 200 „
Aramon (Aramon)	„ „ = 180 „
Goarneși (Járdovány)	„ „ = 200 „
Fetești (Léányka)	„ „ = 200 „
Altoi clasa II.	

SPECIALITĂȚI DE MASĂ:

Chasselas blank	100 buc. = 22 cor.
Fontainebleau	„ „ = 24 „
Madelaine Angevine	„ „ = 22 „
Passatutti	„ „ = 24 „
Muscat Hamburg	„ „ = 30 „
Suvenir de mileniu	10 „ = 4 „
Kosuth Lajos	10 „ = 3 „
Csaba gyöngye	1 „ = 1 „
1000 buc. = 100 cor.	

Perseci de 3 ani înălțime până la 2½ metri 1000 buc. = 30 cor.

Soia (circa 100 kilogr.) 1 kilogr. = 50 fl.

La comande mai mari vând și pe cambiu pe lângă caventi buni, termenul

solvirii 1 Octomvrie 1908.

La comande rog a se trimite 1/3 anticipațiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau stațiunea căii ferate. Pachetarea se va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamațiunile se iau în considerare, dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire.

Szancsal, u. p. Balázsfalva.

Ioan Bărbat,

învățător, absolv. al curs. de vierit din Aiud.

FISCHER T COMP NAGYENYED

PEPINERIE DE POMI SI VITE

150.000 Pomi Roditori
1.000.000 Sujete
1.000.000 Plaata pentru gard viu arbori de promenada, arbori de ornament, roze, fructe cu boaba, contiferi etc.

1 Million altoas de vite, vita de vile Europeanasi Amerikană cu su.
Specialitate: altoas de vita pentru desert.

Sub-cultura
120 jug. oat.

30.000 Pruni de Bistrita si de Bosnia oltuiti Exemplare foarte frumvase

Fără rădăcina

Vițe nobilitate

trimite cu *garanță, asortiment bogat*, de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vițe nobilitate

de pe Târnava.

Proprietar: **FR. CASPARI**, Medias (Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei**, adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 5-40

Recomandată de cei mai buni medici.

Cea mai bună apă minerală.

Aduc la cunoștința Onoratului Public că singur eu pot servi cu apa de:

RĂPĂȚI

cea mai excelentă și sănătoasă apă minerală.

BLAJ,

SALAMON SINBERGER.

Recomandată de cei mai buni medici.

Cea mai minunată și sănătoasă apă minerală.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

Dracul în școală.

Povestire populară.

Tradusă după Bolonden

de

Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

A apărut:

LITURGIERIUL

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“

crudo . . . . . 6 cor.

legat . . . . . 9 „

Pe hârtie velină consistentă:

crudo . . . . . 5 cor.

legat . . . . . 8 „

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnător-ia de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(27) 16-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare. — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(28) 15-52

intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cîsnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 94.975.294 coroane. capitale asigurate asupra vieții: 9.293.195 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe viață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cîsnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.